

Posouzení výzkumných organizací 2011

Koncepční záměr pracoviště na období 2012- 2016

Pracoviště:

Orientální ústav AV ČR, v. v. i.

1. Analýza dosavadní činnosti pracoviště

Pracovníci OÚ významně přispívali ke zvýšení standardu a prohloubení vědomostí o zemích Asie a Blízkého východu a k aplikaci těchto znalostí v akademické sféře bádání i v různých oblastech veřejného života. Pracovníci ústavu pravidelně publikovali výsledky svého výzkumu v cizích jazycích, reprezentují ústav na mezinárodních konferencích doma i v zahraničí, byli zváni jako hostující učitelé a také jako členové zkušebních komisí doktorských programů i na prestižní zahraniční univerzity (Harvard, Heidelberg, Berlín, Bristol).

Orientální ústav vydával (a nadále vydává) dva vědecké časopisy: Zejména v zahraničí je známý časopis *Archiv Orientální/ Oriental Archive* (vydáváný Orientálním ústavem od roku 1929), který má mezinárodní redakční radu, publikuje články v angličtině, němčině a francouzštině a v roce 2007 byl zařazen do dotabáze ERIH, v kategorii B. Nezastupitelnou úlohu při objektivním informování veřejnosti o zemích Asie and Blízkého východu hraje v češtině publikovaný časopis *Nový Orient* (vydáváný OI od roku 1945), který byl v roce 2009 zařazen v České republice mezi recenzované odborné časopisy.

Orientální ústav, zejména díky šíři oborů, které jsou v OÚ zastoupeny, zprostředkovává české odborné veřejnosti komplexní a objektivní informace o zemích Asie a Blízkého východu založené na pramenných materiálech. Stěžejní monografie, studie a články, které pracovníci ústavu publikovali v češtině, vznikaly na základě jejich základního výzkumu s použitím originálních pramenů v orientálních jazycích.

Odborné znalosti pracovníků OÚ umožnily v rámci interdisciplinární spolupráce i rozvíjení některých v České republice nových oborů, jako je např. tradiční čínská medicína, kterou WHO považuje za jeden z perspektivních směrů rozvoje lékařských disciplín a doporučuje ji integrovat do národních zdravotních programů členských zemí.

Důležité jsou rovněž kritické a komentované překlady významných literárních a filozofických děl z originálních textů. Tyto překlady obohacují českou kulturu o hodnoty kultur východních a zároveň zvyšují její standard ve světovém kulturním prostředí.

Pracovníci ústavu rovněž pořádali pravidelně veřejné přednášky, poskytovali konzultace státním orgánům (zejména MZV a j.), pravidelně vystupovali v médiích, kde komentovali aktuální dění v oblastech svého výzkumu. Toto dění zasazovali do širšího historického a kulturního kontextu.

Nezastupitelnou roli hraje Orientální ústav ve spolupráci s vysokými školami. S FFUK má Orientální ústav **společnou akreditaci v doktorském programu Dějiny a kultury zemí Asie a Afriky**. V současné době jsou FFUK a OÚ jedinými institucemi v ČR, které tento program nabízejí.

Pracovníci ústavu vyučovali na několika univerzitách (FFUK Praha, ETF UK, FF MU Brno, UP Olomouc), kde jejich odbornost umožnila prohloubení studia nad běžný standard. Pracovníci OÚ se podílejí na akreditování orientalistických oborů na některých mimopražských univerzitách (tato spolupráce umožnila např. akreditaci sinologie na MU v Brně). Pracovníci OÚ vedli bakalářské, magisterské a doktorské práce a podíleli se na přípravě studijních materiálů. Doktorandům, které OÚ zaměstnával již během jejich studia, bylo umožněno, aby se úžeji specializovali. Orientální ústav tak poskytuje nezbytné zázemí pro výchovu nové generace vědeckých pracovníků a kvalifikovaných nástupců starších badatelů tak, aby byla zajištěna kontinuita oborů.

2. Plán dlouhodobého koncepčního a odborného rozvoje pracoviště

OÚ bude ve svém dlouhodobém výhledu základního výzkumu zkoumat dějiny, kultury, náboženské a filozofické systémy jazyky a literatury zemí Asie a Afriky. Ve výzkumu budeme reflektovat základní trendy vývoje v asijském, resp. africkém prostoru, jejichž podstatným rysem je posilování plurality identit na úkor dosavadní identity „národní“, či „státní“, jak tomu bylo v prvních několika dekádách po dekolonizaci Asie a Afriky. Je totiž zjevné, že „národní státy“, vzniklé (většinou uměle) v období mezi druhou světovou válkou a přelomem 60. a 70. let, namnoze přestávají plnit svou integrační funkci a do popředí se dostávají klasické i zcela nové identity (kmenové, rodové, náboženské, etnické, etnicko-konfesní, kastovní), které vyplňují prostor po postupném odchodu nacionalistických a „národně socialistických“ koncepcí ve smyslu ideologickém i ryze politickém. Cílem naší badatelské práce bude tyto (staro)nové trendy analyzovat, zkoumat je v současné podobě i historické perspektivě, stavět je do širšího historicko-kulturního kontextu a využívat poznatků, získaných především na základě analýz pramenů v orientálních jazycích, k aplikaci ve prospěch české zahraniční politiky a obohacení české veřejnosti o nové informace. S ohledem na „vzestup Asie“ (rise of Asia), kdy 21. století bývá nazýváno Stoletím Asie a zejména na vzestup některých států na úroveň světových velmocí (Čína, Indie) je však jisté, že význam výzkumu zemí Asie bude v příštích desetiletích vzrůstat.

3. Personální zajištění plánovaných aktivit

Orientální ústav v současné době disponuje zkušeným týmem a erudovaným týmem vědeckých pracovníků. Všichni pracovníci OÚ mají požadovanou kvalifikaci (v některém z orientalistických oborů). Jejich znalosti pramenných jazyků (čínština, japonština, tibetština, sanskrt, hindština, tamilština, barmština, arabština, hebrejštiny, jazyky starověkého Předního východu) a předmoderních kulturních tradic, stejně jako šíře oborů pěstovaných v OÚ (studium historie, filosofie náboženství, kulturních dějin, jazyků a kulturní antropologie) umožňuje zkoumat jednotlivé regiony komplexně a analyzovat zkoumanou problematiku v širokém historickém a aktuálně politickém kontextu.

V OÚ v současné době pracuje 5 pracovníků a doktorandů mladších než 35 let (z celkového počtu 18 výzkumných pracovníků), kteří byli přijati do OÚ již v průběhu základního doktorského studia. Většina z nich je úspěšná v získávání zahraničních grantů a stipendií (např. Taiwanská nadace, Fullbrigtova nadace apod.) a mohou tak studovat a získávat

zkušenosti na zahraničních (asijských, evropských i amerických univerzitách: Cambridge University ve Velké Británii – Jakub Hrubý, čtyřleté stipendium Japonské vlády pro výzkum v Japonsku a dalších zemích regionu – Petra Karlová a další).

Návaznost personálního složení OÚ na výzkumný záměr je proporčně vyvážené a umožňuje ústavu provádět kvalifikovaný výzkum. Zamýšlené rozšíření výzkumné základny a opětovný rozvoj některých oborů (turkologie, íránistika, japanologie, a do jisté míry i komplexní výzkum starověkého Předního východu) by vyžadovalo rovněž rozšíření výzkumných týmů a příslušné odborníky. Zde je však Orientální ústav závislý nejen na odpovídajícím stavu financí ale zejména na rozvoji těchto oborů na příslušných univerzitních pracovištích, která jsou pro Orientální ústav základním zdrojem nových pracovních sil.

V Praze dne 24. května 2011

PhDr. Stanislava Vavroušková, CSc.
ředitelka